

VIKTOR
SUVOROV
SPETSNAZ

Originaali tiitel:

Viktor Suvorov

„Spetsnaz“

Esmailmumine Hamish Hamilton, 1987. Käesolev raamat on uus, täiendatud ja muudetud trükk, tõlgitud käsikirjast.

© Viktor Suvorov, 1987 ja 2019

Eestikeelne tõlge © Mait Eelrand ja Tänapäev, 2019

Toimetanud Ene Poll

Kujundanud Margit Randmäe

ISBN 978-9949-85-535-3

Trükitud OÜ Greif trükikojas

www.tnp.ee

VIKTOR SUVOROV SPETSNAZ

Vene
eriteenistuste
ajaloost

Vene keelest tõlkinud
Mait Eelrand

SISUKORD

Tarvilik eessõna	7
Peatükk 1. Labidas – sõduri kallim	15
Peatükk 2. Spetsnazi põlvnemislugu	22
Peatükk 3. Kahe orkaani vahel	37
Peatükk 4. Sõjaväediversandid sõjas	45
Peatükk 5. Loojang ja taassünd	56
Peatükk 6. Arvele võtmata spetsnaz	66
Peatükk 7. Spetsnazi üksik rood	72
Peatükk 8. Üksik pataljon või üksik salk?	79
Peatükk 9. „Teised inimesed“	84
Peatükk 10. Sportlikust huvist	92
Peatükk 11. Tige rood	104
Peatükk 12. Spetsnazi luurepunkt	111
Peatükk 13. Spetsnazi agentuur	118
Peatükk 14. Noore võitleja kursused	126
Peatükk 15. Lahinguväljaõpe	137
Peatükk 16. Onu Vasja ja onu Petja	148
Peatükk 17. Klann	152

Peatükk 18. Seersantide väljaõpe	162
Peatükk 19. Ohvitseride väljaõpe	172
Peatükk 20. Relvastus	178
Peatükk 21. Spetsnazi taktika	187
Peatükk 22. Leida ja ette kanda	196
Peatükk 23. Spetsnazi kaunim pool	203
Peatükk 24. Spetsnaz ja rahvusvaheline õigus	212
Peatükk 25. Spetsnaz tegutseb	219
Peatükk 26. Viimase mere poole	229
Peatükk 27. Vikat kivisse	294
Peatükk 28. Ümbersünd	253
Peatükk 29. Polkovnik Radtšikovi süüasi	267
Peatükk 30. Polkovnik Skripali süüasi	271
Tarvilik järelsõna	276
LISA	
Kõrgema ülemjuhataja peakorter	283
Autorist	286

TARVILIK EESSÕNA

Raamatut „Spetsnaz“ ei kavatsenud ma üldse kirjutada, ei tulnud mõttesegi.

Olin aga lihtsalt sunnitud seda tegema.

Kogu asi algas sellest, et kunagi ammu ilmus Suurbritannias minu raamat Nõukogude armeest. Peagi avaldati see USA-s.

Ameeriklastest võtsid pärast eeskuju jaapanlased, sakslased ja rootslased. See raamat pälvis teatud menu.

Tõsi küll, ei jäänud tulemata ka tobedad rünnakud ja õel kriitika. Kirjutasin selles raamatus strateegiast ja taktikast, relvastusest ja tehnikast, sõdurite ja ohvitseride teenistusest. Vaid ühel korral kasutasin seda ebatavalist sõna „spetsnaz“. Üksikasjadesse ei lasunud, ei olnud vajadust.

Sõnast aga võeti kinni: no ei ole vene keeles sellist mõistet! Ei ole Nõukogude armees niisugust terminit. Ei ole ja kogu lugu! Minu kritiseerijad hakkasid välja laduma tõendeid: viiteid kõige erinevamatele vene keele sõnaraamatutele, sealhulgas ka väga spetsiifilistele.

Ütlesid, et võta „Lühike operatiiv-taktikaliste ja üldsõjaväeliste sõnade sõnastik“ (Краткий словарь оперативно-тактических и общевойенных слов (Москва, Воениздат, 1958) – ei ole seal „spetsnazi“.

Aga näiteks üsna värske „Vene keele lühendite sõnaraamat“ (Moskva, kirjastus Russki Jazõk, 1977) – 15 000 lühendit! On „spetskor“ ehk „erikorrespondent“, kohe seejärel „spetsstroj“ ehk eriehitus“, aga nende vahel pole mingit „spetsnazi“!

Mis seal sõnaraamatutest rääkida! Võtame „Nõukogude sõjalise entsüklopeedia“ (Советская военная энциклопедия). Selle seitsmes köide ilmus kolm aastat tagasi. Selles seitsmendas köites on sõna „Spezia“, mereväebaas Itaalias. Kohe selle järel peaks tulema „spetsnaz“. Aga ei ole seal mingit „spetsnazi“! Ajad ainult udu! Ära katsugi meid lolliks teha! Pööra tähelepanu „Nõukogude sõjalise entsüklopeedia“ toimetuskomisjonile: marssalid, kindralid, admiralid, sõjateaduste doktorid, akadeemikud! Toimetuskomisjoni eesotsas on NSV Liidu relvajõudude kindralstaabi ülem Nõukogude Liidu marssal Ogarkov. Tema ju peaks paremini teadma, kas Nõukogude armees on olemas niinimetatud spetsnaz või seda pole olemaski! Nõukogude Liidu marssal Nikolai Vassiljevitsš Ogarkov ju valetama ei hakkaks!

Vastan alandlikult: härrased, panid, seltsimehed ja vennad, aga kas te sellest „Nõukogude sõjalisest entsüklopeediast“ ikka olete jagu saanud? Kõigest üks näide selle kõige esimesest köitest: leheküljel 95 on arusaadavalt lahti seletatud termin „agentuurluure“. Nõukogude väejuhid on selgitanud kogu maailmale, et agentuurluure on

kapitalistlikes riikides laialdaselt praktiseeritav luureliik, mida viiakse ellu salaagentide abil.

Agentuurluure (kui uskuda Kremli strateege) on midagi väga kodanlikku. Selle kohta aga, kas Nõukogude armees on agentuurluure või ei, pole selles rikkalikus köites midagi öeldud. Ja kõigele on alla kirjutanud tõsiseltvõetav ja aus kamp marssaleid, kindraleid ja admirale, kaasa arvatud seesama Nikolai Vassiljevitsš Ogarkov.

Suured ülemused, kes kirjutasid kokku „Nõukogude sõjalise entsüklopeedia“, ei ole vist jõudnud vaadata filme „Luuraja kan-

gelastegu“, „Seitseteist kevadist hetke“ ja „Vaikne hooaeg“. Nad nähtavasti ei ole lugenud jutustusi ega romaane agentuurluure teemadel „Vasknööp“ („Медная пуговица“), „Nägusid paljastamata“ („Не открывая лица“) ja „Ka üks on võitlusväljal sõdur“ („И один в поле воин“). Selles, nagu mulle näib, peitubki põhjus, miks marssalid, kindralid ja admiralid ei tea midagi agentuurluure olemasolust Nõukogude armee juhtorganite süsteemis. Pole ka imeks pandav, et koostades „Nõukogude sõjalist entsüklopeediat“, ei maininud nad spetsnazi kohta mitte kui midagi.

Mingid argumendid aga raevukatele kriitikutele ei mõjunud. Mind süüdistati laiade rahvamasside ettekavatsetud tüssamises. Ja siis avaldasin ma sõjandusajakirjas International Defence Review pika artikli Nõukogude armee eriüksustest (spetsnazist).

Artikkel kutsus esile võimsa vastukajalaine. Paljastajaid ja kritiseerijaid aga sellest vähemaks ei jäänud. Ja kuidas need kriitikud oleksidki võinud rahuneda, kui tegelikult ei olnud keegi sellist sõna kunagi kuulnud?

Selgitan kriitikutele: kust olekski võimalik lihtsas rahvakeeles niisugust sõna võtta, kui salastamise eesmärgil kirjutatakse seda terminit isegi dokumentides lühendatult: SpN (СПН).

Peagi ilmus inglise, saksa, jaapani ja muudes keeltes minu raamat „Nõukogude sõjaväeluure“, milles puudutasin ka spetsnazi eriüksuste ja agentuuri teemat. Spetsnazi teemast ma mööda minna ei saanud, sest spetsnaz on ju Nõukogude sõjaväeluure orgaaniline osa.

Kriitikud aga ei taltunud: „Ei ole niisugust terminit, ei ole selliseid üksusi ega väeosi, ei ole sellist agentuuri, kõik on vaid sinu enda väljamõeldised!“

Siis kirjutasin raamatu „Akvaarium“. Valisin arusaadavuse mõttes seiklusjutustuse vormi. Ent see raamat ei olnud üldse seiklustest, vaid sellest, kuidas on üles ehitatud Nõukogude luure, sealhulgas ka spetsnazi formeeringud.

Raamat oli menukas, kuid kriitikud teatasid, et midagi niisugust lihtsalt ei saa olla. Siis tuligi mul kirjutada raamat „Spetsnaz“, mis ilmus Suurbritannias 1987. aastal, järgmisel ka USA-s ja teistes riikides.

Menust tiivustatuna otsustasin avaldada „Spetsnazi“ ka oma emakeeles. Neil kuulsusriikastel aegadel jätkus Suurbritannias, Prantsusmaal, USA-s ja Lääne-Saksamaal kirjastusi, kus anti välja venekeelseid raamatuid. Need kirjastused aga vastasid keeldumisega: ei ole ametlikku kinnitust niisuguste struktuuride olemasolu kohta ja vene keeles ei ole ka sellist sõna. „Akvaariumi“ avaldame, sest see on sinu väljamõeldis, aga „Spetsnazi“ ei võta, kuna selles valad sa oma väljamõeldised tõepärasesse vormi.

Ükski neist kirjastustest ei julgenudki „Spetsnazi“ välja anda. Sama saatus ootas „Jäälõhkujat“ ja „Nõukogude sõjaväeluuret“. Väljaspool Nõukogude Liitu ei ilmunud need raamatud vene keeles kunagi.

Läks mööda veidi aega, ja 1991. aastal kukkus Nõukogude Liit kokku. Siis äkki avastati, et ikkagi on spetsnaz olemas, vene keeles on selline sõna olemas. Tõsi küll, seda ei tunnistanud otsekohe ja täielikult, vaid ainult osaliselt. Vene armee luure peavalitsuse GRU ülem kindralpolkovnik Jevgeni Timohhin teatas 29. aprillil 1992 kaitseministeeriumi keskhäälkandja, ajalehe Krasnaja Zvezda veergudel järgmist:

Sõjaväeluure süsteemis on eriotstarbelised formeeringud, mida ajakirjandus ongi hakanud nimetama spetsnaziks.

Seega: niisugused formeeringud on olemas, aga vaat nimetust ei ole. Selle nimetuse on välja mõelnud hoopis agarad kirjatsurad.

Üsna varsti aga seda terminit enam nii rangelt ei varjatud ja see läks mööda maailma laiali. Ja juurdus seal. Paljudele see meeldis. Äkki tekkis rohkesti kõikvõimalikke eriüksusi ehk spetsnaze: sise-ministeeriumi (MVD) spetsnaz, karistuste täideviimise teenistuse

(FSIN) spetsnaz, föderaalne julgeolekuteenistuse (FSB) spetsnaz, piirivalve spetsnaz, välisluureteenistuse (SVR) spetsnaz, eriolukordade ministeeriumi (MTŠS) spetsnaz, Ameerika, Iisraeli, Iraani, Briti spetsnaz... Sellest sõnast sai üldnimi, mida hakati kirjutama väikese algustähega. Luure keskvalitsuses aga kirjutati seda suure algustähega nagu pärisnime.

Et eristuda tohutust hulgast igasugustest „spetsnazidest“ ning mitte ajada segi patust jumalakartlikuga, loobus luure peavalitsuse GRU juhtkond vaikumisi termini „spetsnaz“ sagedasest kasutamisest, eelistades märksa lühemat nimetust – SpN. Kui kohtame seda lühendit, võime vägagi suure tõenäolisusega arvata, et sel juhul on jutt struktuuridest, mis on sõjaväeluure osa.

Kõik ülejäänud „spetsnazid“ on aga kohmakas katse kleepida end külge GRU lahinguformeeringute kõlavale nimele.

Pärast Teist maailmasõda loodi seltsimees Stalini käsul spetsnazi väed ja agentuur vaid ühe, kuid äärmiselt keeruka ja vastutusrikka ülesande täitmiseks – vastase tuumarelva ja selle kohaletoimetamisvahendite otsimiseks ja hävitamiseks.

Lisaks sellele pidid spetsnazi väed ja agentuur täitma ka teist ülesannet, mis oli aga lahutamatu seotud peaülesandega: otsida ja hävitada staape, komandopunkte ning sidesõlmi ja -liine, mis võiksid olla kaasatud otsuste vastuvõtmisele ja käskude täitmisele massihävitusrelvade kasutamiseks, vastavate käskude ja korralduste edastamisele ja vastuvõtmisele.

Peale nende ülesannete lahendamise plaanitseti kasutada spetsnazi agentuuri ja väeosi transpordisüsteemide, torujuhtmete, elektrijaamade ja kõrgepingeliinide vastu, jahipidamiseks kõrgelseisvatele poliitilistele ja sõjaväeliidritele, samuti hirmu ja paanika tekitamiseks vastase tagalas. Neid ülesandeid võidi aga anda spetsnazi väeosadele ja agentuurile ainult sel juhul, kui peaülesanne oli täidetud, kui vastase massihävitusrelvad olid teatud piirkonnas hävitatud või kindlalt maha surutud.

Minu raamat on sellest, mida peavad tegema spetsnazi väeosad ja agentuur, kui puhkeb totaalne tuumasõda Lääne ja Ida vahel.

Aga!

Nõukogude Liit vajus õnnelikult laiali, kõik selle endised liitlased kargasid NATO-sse, mingit globaalset sõda neetud kapitalistide vastu nähtavas tulevikus enam ette ei valmistata ega kavatseta.

Nõukogude armeel ei ole enam liitlasi Kesk-Euroopas, pole enam spetsnazi väeosi Saksa Demokraatlikus Vabariigis, Tšehhoslovakkias, Poola ja Ungari rahvavabariigis. Ei ole enam Saksa demokraatlikku ega Poola ja Ungari rahvavabariiki, pole enam sellist riikigi nagu Tšehhoslovakkia. Ei ole Nõukogude armee vägesid nende territooriumil, pole enam Nõukogude armeed ega Nõukogude Liitu ennastki. Enam ei ole vaja täita peaülesannet, mille nimel loodi ja eksisteerisid spetsnazi väeosad ja agentuur.

Meie silme all toimub kommunistliku impeeriumi hoogne lagunemine.

Oli kunagi võimas sotsialismileer: Nõukogude Liit, Poola, Ungari, Bulgaaria, Tšehhoslovakkia, Rumeenia, Saksa Demokraatlik Vabariik. Ükskord aga vajus see kõik kokku ja pudenes laiali. Sealjuures pudenes hetkega – mõne kuuga. Jäi vaid üks ja ainus Nõukogude Liit.

Läks vaid õige vähe aega ning pudenes laiali ka Nõukogude Liit ise. Selle koosseisus oli 15 vabariiki. Eesti, Leedu, Läti, Ukraina, Gruusia ja teised vabariigid löid lahku.

Jäi vaid Venemaa üksi.

Vaadates seda protsessi, võime lihtsalt ennustada, mis saab edasi. Tendents on silmnähtav: käimas on lagunemisprotsess.

Nüüd on Venemaa kord.

See vajub laiali.

Käesolev raamat on sellest, mis oli enne.

See raamat kõneleb aegadest, mil Nõukogude Liit oli üliriik.

Kremlis diktaatorite käsutuses oli rohkelt vahendeid, mille abil nad hoidsid paljude riikide sadu miljoneid inimesi kinni oma kommunistlikes sigalates.

See raamat on ühest neist saatanlikest tööriistadest nimega spetsnaz ehk lühendatult SpN.

Kallis lugeja, tõmmakem ajamasina turvavööd pingule ja pöördugem tagasi XX sajandi teise poolde. Vaadeldgem olukorda mitte siit, uuest aastatuhandest, mitte meie helgest, rõõmsast, pilvitust ja õnnelikust tänapäevast, vaid laskem end kanda selle külma sõja aegadesse, millest võis iga hetk saada kolmas maailmasõda.

Kas oled nõus?

Siis laseme käia.

Peatükk 1

Labidas – sõduri kallim

1.

Kaitse – see on lahingutegevuse liik. (Советская военная энциклопедия. Москва. Воениздат. 1978. Köide 5. Lk 660).
Pealetung – see on lahingutegevuse põhiline liik (Sealsamas. Lk 518).

Tagugem siis endale igaveseks pähe, et sõjategevuse liike on vaid kaks: pealetung ja kaitse. Sealjuures on ainult pealetung see peamine liik.

Punaarmee (13. veebruarist 1946 Nõukogude armee) oli loodud ja eksisteeris pealetungiks.

Pealetung aga võib olla edukas vaid juhul, kui ettevalmistused selleks on nagu kord ja kohus kaetud kaitsega, pealetungi tulemused aga on igati kindlustatud. See tähendab: ilma kindla kaitseta ei saa olla edukat pealetungi.

Seepärast töötati pärast Teist maailmasõda Nõukogude tankide jaoks välja ja saadeti vägedesse kaeveseadmed. Niisuguse rippseadmega tank, saanud käsu asuda kaitsele, kaevab kõigepealt kahele naabertankile ja siis iseendale kaeviku ja varjub sinna. Maapinna

tasemele jäävad ainult tankide tornid. See parandab järsult tankide kaitset nii tavaliste tankitõrjevahendite kui ka tuumarelva mõju eest.

Kõige rängemad katsumused aga jäävad kõigis sõdades jalaväe kanda.

Sõjas kannab motoriseeritud laskurvägede võitleja automaati koos täaknoaga ja nelja padrunit, igaüks 30 padrunit. Lisaks ripub tal vasakul küljel tasku kahe ründe- (RGD-5) või kaitsegranaadiga (F-1). Tal on peas teraskiiver SŠ-68. See kaalub poolteist kilo. Vasakul küljel on gaasimaskikott, seljas rullikeeratud telkmantel ja aatomirünnakuvastane komplekt (kummikeep kapuutsiga, kummikindad ja kummisukad, mis vajaduse korral saabaste peale tõmmatakse). Veel on tal välipudel veega. Pudel on vutlaris. Tänu sellele ei lähe vesi kuumaga soojaks ega jahtu nii kiiresti pakases. Tühi välipudel kaalub 210 grammi. Vett on selles 750 grammi.

See kõik kokku on kergendatud komplekt.

Motoriseeritud laskurvägede võitleja täielikku varustust on parem mitte meelde tuletadagi, et mitte oma tuju rikkuda.

Ah, oleks peaaegu unustanud. Nii täielikku varustusse kui ka kergendatud komplekti kuulub väike jalaväelabidas MPL-50.

Väike jalaväelabidas teenib sõdurit nagu külmrelv, aer, pann ja mõõteriist: terasest laba laius on 15 cm, pikkus 18 cm ning labida pikkus koos puitvarrega 50 cm.

Indeksit MPL-50 kandva agregadi peaotstarve on aga maa kaevamine.

Nõukogude armee lahingutegevuse põhiliik, nagu oleme juba selgeks õppinud, on pealetung. Mingitel hetkedel aga saab tankide järel ründav jalavägi käsu peatuda. Põhjused selleks on mitmesugused:

- päevaülesanne on edukalt täidetud;
- kõrgemalseisev komandör on otsustanud viia löögisuund üle teisele, perspektiivsemale lõigule;